

Meteorok

Meteorok 2006 augusztusában

A nyár utolsó hónapjában 22 megfigyelő 16 éjszakán keresztül összesen 119,9 órát észlelt vizuálisan. Ez idő alatt 468 db meteorot láttak és jegyeztek fel. Hét különböző helyszínen folyt az észlelés, ebből négy helyen csoportosan. Hosszú évek óta először rendeztünk meteoros táborot, melyet a süllysápi helyi csoport tagjai szerveztek Palé község határában. A hónap elején a fényes Hold, valamint a kedvezőtlen időjárás riasztotta el az észleelőket. A Perseidák maximuma idején telihold volt, de néhányan megpróbálkoztak az észleléssel. Kihagyásuk eredménye néhány szép, fényes rajtag volt. A maximum napján egy front vonult át az ország felett, ami végképp le-törtölte a Perseidákat az égről. Szerencsére a hónap második fele mind időjárásban, mind égi kísérőnk tekintetében kedvezett a folyamatos észleléseknek. Régóta nem született ilyen hosszú adatsor, főleg augusztus második feléről. Az észlelt meteorok alig több, mint 10%-a volt Kappa Cygnida, 23%-a Perseida, 6%-a Pegasida, 6%-a Aurigida és 40%-a sporadikus. A többi Aquarida, Arietida, Cassiopeida, Capricornida és Taurida volt. 3 db rajtag jelentkezett az Antihelion radiánsból is.

Hiába a hosszú adatsor, mégis meglepően kevés Kappa Cygnida rajtaggal találtak megfigyelőink. Elgondolkodtató viszont a Perseidák magas száma. Ezeknek nagy része nem a „szokványos” Perseida rajhoz tartozott, hanem az Alfa vagy Epsilon Perseida raj tagjai voltak. Mindkét rajnak augusztus 20-a után van az elméleti maximuma. A pontos hovatartozásról csak a hosszadalmas pályaszámítások elvégzése után lehet nyilatkozni. Elég nagy számban jelentkeztek Pegasida meteorok is. Itt is több raj jelenik meg a katalógusokban ebben az időszakban. A Gamma és Epsilon Pegasida tagok fényesek és gyorsak, a 70 Pegasida rajhoz tartozók viszont halványak és lassúak. A feltűnési idő 0,2 és 2,5 másodperc közé esett, a fényesség pedig 0 és 5 magnitúdó közé, így esély van arra, hogy mindhárom rajból jelentkeztek meteorok. Ebben az esetben is csak a részletes elemzés fog dönteni.

Név	Óra
Andrási György (Budapest)	1,1
Csobolya Rita (Tápióbricske)	3,6
Farkas Ernő (Fót)	30,5
Fodor Antal (Süllysáp)	16,5
Fodor Balázs (Süllysáp)	16,5
Gyarmati László (Mosdós)	17
Kiss Barna (Felsőzsolca)	2,5
Kiss Szabolcs (Tápiószecső)	2
Kovács Andrea (Dunakeszi)	3
Kudor Gyöngyvér (Budapest)	6
Majzik Lionel (Tápióbricske)	3,6
M. Némédi Margit (Tápióbricske)	3,6
Némédi Lászlóné (Tápióbricske)	3,6
Papp Sándor (Budapest)	3
Potoczki Krisztián (Gyöngyös)	1,1
Sárneczky Krisztián (Budapest)	2
Simonkay Piroska (Tata)	1i
Tepliczky István (Tata)	1+11f+709r
Tuza László (Gyöngyöshalász)	1,1
Varga Viktor (Gyöngyös)	1,1
Varga Viktória (Gyöngyös)	1,1f
Viktor Csaba (Gyöngyös)	1,1

A legjobb ég Palén, Süllysápon és Mosdóson volt. Itt szinte mindig 6 feletti volt a határmagnitúdó. Fóton, ill. a Kaszab-réten csak 5,5, ill. 5 magnitúdó volt a határfényesség.

A Kappa Cygnidák átlagfényessége 2,75 magnitúdó lett, a Perseidáké 1,46 magnitúdó, a sporadikusoké 2,75, a Pegasidáké pedig 2,48. A főleg a hónap végén hajnalban jelentkező Aurigidák 2,54 magnitúdó-sak voltak átlagban. Utóbbi rajból is meglepően sok, 24 db meteor tűnt fel. Jelentős volt még az Aquridák jelenléte. Ennél a rajnál a 34 db rajtag alapján 2,3 magnitúdó volt az átlag.

Nyomot összesen 52 db meteor hagyott, melynek majdnem fele (25 db) Perseida volt és közel 25% sporadikus. A többi rajból általában 1 vagy 2 meteor hagyott 1–2 másodperc fennmaradó nyomot.

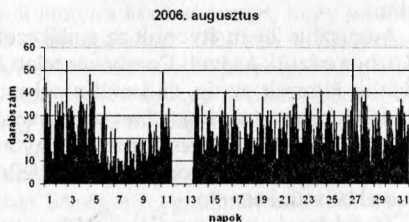
Majzik Lionel szerint az általuk látott meteorok 75%-a többször felfénylett. Feltűnően fényesek voltak. Ők augusztus 11-én, viszonylag korán, 19:10 UT-kor kezdték az észlelést.

A hónap utolsó napján Süllysápon gyülekeztek az észlelők. 2 óra alatt 36 db meteort láttak, melyből 13 db volt Aurigida és 19 db a sporadikus. Maradandó nyomot 6 db meteor hagyott. A sporadikusok átlagfényessége 3,8 magnitúdó, míg az Aurigidáké 2,77 magnitúdó ezen az éjszakán.

Tepliczky István rádiómeteoros állomása szinte az egész hónap folyamán üzemelt, csak a Perseida-maximumkor volt két nap kihagyás. Szinte egyenletes az adatsor, a napi hullámvázis jól kivehető a grafikonon. Egyedül augusztus 3-án, 5-én, 11-én, 27-én van kiemelkedő csúcs. Augusztus 25-én Molnár Vilmos Hajdúböszörményből sikeresen detektálta a Gamma Leonidák maximumát. Szerinte a maximum 9 és 10 UT között volt 109 beütéssel. 12 és 13 UT között ismét volt egy nagyobb tevékenység 92 beütéssel. Ezután a detektált jelek száma fokozatosan csökkent.

Az észlelt éjszakák megoszlása

Éjszaka	Helyszín (fő)
Augusztus 2/3	Fót (1), Kaszab-rét (6)
11/12	Tápióbicske (4), Felsőzsolca (1)
12/13	Mosdós (1)
14/15	Fót (1)
15/16	Fót (1), Mosdós (1)
16/17	Fót (1)
17/18	Fót (1), Mosdós (1)
18/19	Fót (1), Palé (6)
19/20	Fót (1), Palé (3)
20/21	Fót (1), Palé (3)
21/22	Fót (1), Palé (5)
22/23	Fót (1), Palé (3)
23/24	Fót (1), Palé (6)
25/26	Fót (1)
26/27	Fót (1)
31/1	Süllysáp (5)

Tepliczky István rádiómeteoros
méréseinek eredménye

Cygnida-tábor Palében

2006. augusztus 17–25. között került megrendezésre a süllysápi amatőrök és a meteoros szakcsoporthoz közös észlelőtábora a Baranya megyei Palében. Ez a hangulatos kis falu Sásdtól 5 km-re nyugatra fekszik a Kaposvár felé vezető főút mentén, a Zselic keleti csücskében.

A tábor fő célja az augusztus második felében jelentkező meteorrajok – közöttük a Cygnidák – alapos megfigyelése volt. Táborunk a másfél évtizeddel ezelőttig szokásban volt „nomád meteoros táborok” szellemében szerveződött: a táborhelyen mérsékelt volt a kiépített infrastruktúra – cserébe viszont a részvétel ingyenes és önellátó! Házigazdáink jóvoltából egy prэшház szolgált bázisul. Napközben itt történtek a főzőcskézések, borozgatások, az éjszakai észlelések kiértékelése, valamint fürdési lehetőséget is itt találtak a tábor lakói. Egy 10 ezer literes tartályban melegegett napközben a víz, melyhez egy elkerített, zuhanytálcával kiegészített zuhanyzó csatlakozott. A kb. 100 méterre lévő hatalmas, teljesen sík réten volt az észlelő és sátorozó hely. Kullancs nincs, szúnyog elhanyagolható mennyiségben volt. Viszont többek bánatára a vadvirágos réten szépen burjánzott a parlagfű.

A szőlődombra a faluból földút vezet felfelé, melyet a helyi önkormányzat simára gyalut a kedvünkért, amiért itt is köszönetünket fejezzük ki.

Végignézve az ország fénysszenyezés viszonyait, bátran állíthatjuk, hogy mára talán a Zselic maradt az eddig még legérzékenyebb területek egyike. Ebben Palé környéke sem kivétel. 18-án este kiváló, mélyfekete ég fogadta a táborba érkezőket. A városból érkezőket mindenféleképpen, de még a falusiakat is megdöbbenetete a rendkívül sötét égbolt. Éjfélig csak keresgéltek az állunkat a földön, ámultunk a rengeteg csillagon. A Tejút horizonttól horizontig hömpölygött. Szabadszemes volt az M6 és M7, a Skorpió farkáig ért a Tejút fényes sávja. A csillagok tényleg a fák között tértek nyugovóra a horizonton. Laikusok számára is szabadszemes volt az R CrB, az R Cas, valamint az M13 gömbhalmaz. Előkerültek a kis binokulárok is, melyek látómezőjében milliószámra hemzsegték a csillagok. Az ember szinte eltévedt a Tejútban gomolygó kis felhők, halmazok között. Az alapos ámuldozás után csak nehezen sikerült összerelni a társaságot egy kis észlelésre, de éjfél utánra sikerült a feladat. 3 óra alatt 65 db meteor volt az első éjszaka termése. A jó ég miatt kiválóan látszottak a +5 és a +6 magnitúdós meteorok is. Mindenféle irányból jöttek, csak éppen a Cygnusból alig.

Augusztus 20-án átvonult az emlékezetes zivatar, amiből mi alig éreztünk valamit. Közben néztük a távoli Dombóvár felett kibomló színes tűzijáték rakéták fényjátékát. Éjféltre kiderült az ég, és ismét megkezdhettük az észlelőmunkát. A Hold vékony sarlóvá fogyva már hajnalban sem zavaró. A későn fekvők (korán kelők) hajnalban a holdsarlóban és a fényes Vénuszban gyönyörködhetek.

Napközben néha gyönyörű zivatarfelhő, néha szivárvány vagy naphaló kápráztott el bennünket.

Zárásként és kedvcsinálóként álljon itt pár sor Keszthelyi Sándor tollából idézve: *„A kedves, érdeklődő paléi lakosok esténként feljöttek gyalog, zselélámpa nélkül a bemutatásokra. Megnézték a Jupitert, kettősöket, ködöket. A látványosságokat aztán nappal a borospincéikben vendégszeretettelükkel viszonyozták, alig tudtunk a sok meghívásnak eleget tenni.”*

Azt hiszem, minden résztvevő nevében mondhatom, hogy sikeres volt az első paléi tábor. Az idén szeretnénk ismét megrendezni a Perseidák idején észlelőtáborunkat, melyre szeretettel várjuk régi és új észlelőinket. A tábor lehetséges időpontja augusztus 10. és 20. közé esik.

GYARMATI LÁSZLÓ